

คำกล่าวต้อนรับและรายงานความเป็นมาของ
นายอนุรักษ์ จุริมาศ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เนื่องในการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติ เรื่อง ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี
วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๐๙.๓๐ น.
ณ ห้อง แกรนด์ ไดมอนด์ บอลรูม ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้า อิมแพ็ค
ถนนแจ้งวัฒนะ จังหวัดนนทบุรี

.....

กราบเรียน ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี (ร.ต.อ. ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์)

ในนามของผู้จัดการประชุมและผู้เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี ขอ
ต้อนรับ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี (ร.ต.อ.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์)ด้วยความยินดียิ่ง และขอขอบพระคุณ
ที่กรุณาให้เกียรติมาร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในวันนี้

การประชุมในวันนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภาเมื่อ
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ นโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง ซึ่งมุ่งส่งเสริมสิทธิ สถานภาพและบทบาทสตรี
การพัฒนาสตรีให้สามารถมีส่วนร่วม อย่างเต็มที่ ในการพัฒนาชุมชนและประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
รวมทั้งความเท่าเทียมกันของสตรีในการรับราชการ และต่อมา ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้กระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัด WORK SHOP ด้านบทบาทสตรีขึ้น ด้วยเห็นความสำคัญว่า
ผู้หญิงมีหน้าที่มากและถูกคาดหวังสูง โดยเฉพาะในภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันภายใต้ระบบ
ทุนนิยมนั้น ผู้หญิงยังถูกกดดันมากขึ้น ทำอย่างไรจึงจะเปลี่ยนสิ่งที่ปัญหาให้เป็นโอกาส เพื่อให้ผู้หญิงซึ่งมีจำนวน
มากกว่าครึ่งของประชากรทั้งประเทศ (หญิง ๓๑,๘๖๐,๗๗๐ คน ชาย ๓๑,๓๕๕,๐๒๖ คน) มีบทบาทเป็นพลัง
สำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง เป็นไปตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติในวันนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้จัดประชุมกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ หลายครั้ง กลุ่มแรก คือกลุ่ม
ผู้นำสตรีในจังหวัดทั่วประเทศ โดยจัดประชุม ๖ ครั้ง ใน ๔ ภาค รวม ๖๐๐ คน ระหว่างเดือนมกราคม -
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ กลุ่มที่ ๒ คือ องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรี จำนวน ๑๐๐ คน ดำเนินการเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม
๒๕๔๖ และกลุ่มที่ ๓ คือ กลุ่มผู้แทนจากภาครัฐ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จาก
หน่วยงานระดับกรมของทุกกระทรวง ที่ทำหน้าที่ศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายและนักวิชาการ

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕๐๐ คน จึงกล่าวได้ว่า ผลและข้อเสนอที่ได้รับจากการ
ประชุมทุก ๆ ครั้ง มีความครอบคลุม มีมุมมองจากทุกภาคส่วน และเป็น ละเอียด ประสานของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
โดยแท้จริง ซึ่งจะได้ประมวลนำเสนอ ต่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ในภาคบ่ายวันนี้ เฉพาะที่เป็นประเด็นสำคัญ
เร่งด่วน โดยมีความคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การดำเนินงานด้านสตรีจะถูกกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ หรือ เป็นมติ
คณะรัฐมนตรีที่ทุกหน่วยงานจะนำไปสานต่อให้บังเกิดผลต่อสตรีด้วยความเป็นธรรม

สำหรับกิจกรรมที่กำหนดดำเนินการในวันนี้ จะเริ่มด้วยการปาฐกถาพิเศษ ของ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี (ร.ต.อ. ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์) เรื่องนโยบายการพัฒนาสังคม ต่อจากนั้น จะเป็นการอภิปราย เรื่อง “การเสริมสร้างความเสมอภาคในสังคม” โดยได้รับเกียรติจาก ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เปิดประเด็น และมีการอภิปรายเป็นคณะ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ) เลขาธิการ ก.พ. (นายบุญปลุก ชายเกตุ) และรองศาสตราจารย์จรี วิจิตรวาทการ ร่วมอภิปราย

ในภาคบ่าย เมื่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเดินทางมาเพื่อเป็นประธานการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้แทนผู้เข้าประชุม จะนำเสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี 4 ยุทธศาสตร์ 9 เรื่อง ซึ่งที่ประชุมคาดหวังว่า ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี จะได้กรุณาให้ข้อสังเกต ข้อคิดเห็น และมอบภารกิจเพื่อการดำเนินงานด้านสตรีในอนาคตต่อไป

การประชุมในวันนี้ บังเกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีส่วนร่วมดำเนินการ ทั้งด้านแนวคิด และการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสนับสนุนด้านงบประมาณจากธนาคารโลก ที่เห็นความสำคัญของการทำงานของภาครัฐ และการดำเนินงานด้านสตรี สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี และสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว นอกจากนี้ ยังมีบุคคล และหน่วยงาน อีกมากมาย ที่มีอาจกล่าวรายชื่อในที่นี้ได้ทั้งหมด ที่ร่วมกันสนับสนุนการดำเนินงานจัดประชุมในวันนี้ ซึ่งผมขอแสดงความขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ในโอกาสนี้ ผมใคร่ขอเรียนเชิญ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี ได้แสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “นโยบายการพัฒนาสังคม” รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสตรี ขอเรียนเชิญครับ

คำกล่าวต้อนรับของ

รองนายกรัฐมนตรี (ร.ต.อ. ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์)

เนื่องในการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติ เรื่อง ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี
วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องแกรนด์ ไดมอนด์ บอลรูม
ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้า อิมแพ็ค ถนนแจ้งวัฒนะ จังหวัดนนทบุรี

.....

กราบเรียน ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี

ในฐานะรองนายกรัฐมนตรี ที่กำกับดูแลการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบจัดการประชุมในวันนี้ ผมขอต้อนรับและขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง ที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีที่ได้ให้เกียรติเป็นประธานการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติ เรื่อง ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี ในวันนี้

ประเด็นสตรี เป็นประเด็นที่อาจกล่าวได้ว่า สังคมได้ให้ความสนใจมาโดยตลอด ความชัดเจนได้ปรากฏชัดมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบัน ที่กฎหมายสูงสุดของประเทศ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มุ่งเน้นให้ความสำคัญเรื่อง ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย มากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับใด ๆ ในอดีต โดยกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการส่งเสริมความเสมอภาค โดยไม่เลือกปฏิบัติ ในมาตราต่าง ๆ ได้แก่ มาตรา ๔ (ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับการคุ้มครอง) มาตรา ๕ (ประชาชนไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใดย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญ นี้เสมอกัน) มาตรา ๓๐ (บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และมาตรา ๘๐ (รัฐต้อง ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย...) กฎหมายที่เป็นแม่บทของประเทศดังกล่าว เป็นแนวทางที่จะให้บุคคล หน่วยงาน โดยเฉพาะภาครัฐ ต้องมีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อีกหลายประการที่จะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่การสร้างโอกาสและความเป็นธรรมให้แก่สตรี อันจะนำไปสู่สังคมแห่งความเสมอภาค การพัฒนา และสันติสุขในที่สุด

ในโอกาสต่อไปนี้ ผมใคร่ขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นายอนุรักษ์ จูริมาศ) ได้รายงานความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการจัดประชุม ตลอดจนสิ่งที่คาดหวังจะบรรลุจากการประชุมครั้งนี้

การอภิปราย เรื่อง การเสริมสร้างความเสมอภาคในสังคม
โดย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ)

การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติ เรื่อง ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี

วันพฤหัสบดีที่ 24 กรกฎาคม 2546 ระหว่างเวลา 10.40 - 12.00 น.

ณ ห้อง แกรนด์ ไดมอนด์ บอลรูม ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้า อิมแพ็ค
ถนนแจ้งวัฒนะ นนทบุรี

.....

ประเด็นที่ 1 สถานการณ์/ปัญหาของสตรี

1. การพัฒนาศักยภาพของสตรี

1.1 การศึกษาและฝึกอบรมของสตรี

- จำนวนผู้ไม่รู้หนังสือส่วนใหญ่เป็นสตรี (ร้อยละ 63) โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีอายุ 40 ปีขึ้นไป เป็นผลมาจากการพัฒนาด้านการศึกษาที่ไม่สมดุลในอดีต ทำให้ สตรีวัยกลางคนขึ้นไปไม่สามารถอ่านออกเขียนได้
- การศึกษาของสตรีที่มีโอกาสเรียนต่อในระดับสูง ยังกระจุกตัวอยู่ในสาขาที่เชื่อว่าเหมาะสมกับสตรี สาขาที่นักศึกษาหญิงน้อยที่สุด คือ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ และสาขานิติศาสตร์
- การฝึกอาชีพของสตรียังกระจุกตัวอยู่ในสาขาที่เป็นประเพณีนิยม เช่น สาขาเกษตรกรรมศาสตร์ และธุรกิจ การเลือกสาขาการฝึกอบรมมีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพของสตรี การที่สตรีเลือกเรียนสาขาอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมน้อย เนื่องจากสังคมมองว่าสตรีไม่มีทักษะและความชำนาญด้านนี้ รวมทั้งโอกาสเข้าทำงานก็มีน้อยไปด้วย

1.2 สุขภาพอนามัยของสตรี

- สตรีมีอายุยืนกว่าชาย แต่มีปัญหาทางสุขภาพที่ซับซ้อนกว่า เช่น ปัญหาเกิดกับสตรีวัยทอง สตรีวัยสาว มีอัตราการเสียชีวิตจากการติดเชื้อมากที่สุด ในขณะที่สตรีสูงอายุอาจจะเสียชีวิตจากโรคที่เกี่ยวกับหัวใจและหลอดเลือด และโรคมะเร็งมากที่สุด
- อัตราการเสียชีวิตของสตรีจากการคลอดบุตรมีแนวโน้มลดลง แต่การเสียชีวิตจากโรคเอดส์มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น รวมถึงเด็กในครรภ์ด้วย การแพร่เชื้อเอดส์จากแม่สู่ลูกเป็นปัจจัยเสี่ยงอันดับสามของการเป็นโรคเอดส์ รองจากการติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ และการใช้ยาเสพติดฉีดเข้าหลอดเลือด
- ปัญหาการทำแท้งในหมู่สตรีวัยรุ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการทำแท้งนอกโรงพยาบาลด้วยวิธีการที่เสี่ยงต่ออันตรายจากการติดเชื้อและตกเลือด
- การวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดเป็นภาระของสตรี จนเป็นฝ่ายที่เสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบของภาวะแทรกซ้อนจากการคุมกำเนิดซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้มาก

- สถานบริการทางสุขภาพมีจำนวนครอบคลุมทุกพื้นที่ แต่ยังไม่สามารถจัดบริการในรูปแบบที่สนองความต้องการของสตรีได้อย่างเหมาะสม เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพในการให้บริการ พบว่า ผู้ให้บริการมักไม่ยึดผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางและขาดความละเอียดอ่อนต่อความต้องการของสตรี ทำให้ไม่สามารถสนองความต้องการของสตรีได้อย่างแท้จริง

1.3 เศรษฐกิจและการมีงานทำของสตรี

- แรงงานในภาคเศรษฐกิจนอกระบบส่วนใหญ่เป็นสตรี (ร้อยละ 78.6) ซึ่งขาดความมั่นคงด้านรายได้ โอกาสในการพัฒนาฝีมือ และการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน (ภาระของครอบครัวทำให้สตรีไม่สามารถเข้าทำงานเป็นเวลาได้)

- แรงงานสตรีมีส่วนร่วมอย่างมากในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่ได้ผลตอบแทนในลักษณะสวัสดิการสังคมน้อยและอัตราค่าแรงงานต่ำกว่าแรงงานชาย (ครึ่งหนึ่งของแรงงานทั้งหมดเป็นสตรี และมากกว่าร้อยละ 70 เป็นแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมการส่งออกที่นำเงินตราเข้าประเทศมากที่สุด 3 อันดับแรก)

- สตรีวัยทำงานไม่สามารถพัฒนาศักยภาพในการทำงานได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากสังคมคาดหวังให้สตรีเป็นผู้รับผิดชอบงานบ้านมากกว่าชาย

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ

2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสตรีในระดับครอบครัวยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด (สตรีมีบทบาทสูงในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายในครัวเรือนผู้ชายมักตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนและเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของครอบครัว)

2.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสตรีในระดับชุมชนยังมีน้อย แม้ว่าสตรีจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในหลาย ๆ ด้าน แต่รูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมมักเป็นองค์กรสตรีเฉพาะด้าน และไม่มีอิทธิพลในการชี้นำทิศทางการพัฒนาในท้องถิ่นเท่าใดนัก แต่ได้มีการเรียกร้องให้กำหนดมาตรการพิเศษ เช่น การกำหนดสัดส่วนสตรีในคณะกรรมการและองค์กรต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาสังคม เช่น รัฐบาลเห็นชอบให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นสตรีจำนวนครึ่งหนึ่ง ส่วนการมีส่วนร่วมในคณะกรรมการหมู่บ้าน องค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจโดยตรงเพื่อชุมชนยังมีอยู่น้อยมากเช่นกัน

2.3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสตรีในภาคการเมือง ภาคราชการ และภาคธุรกิจเอกชน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังมีสัดส่วนต่ำเมื่อเทียบกับชาย

- การมีส่วนร่วมในภาคการเมือง การเลือกตั้งที่ผ่านมา สตรีไปใช้สิทธิประมาณ ร้อยละ 50 สัดส่วนของสตรีที่ลงสมัครรับเลือกตั้งและได้รับเลือกตั้งน้อยมาก (การเลือกตั้งระดับชาติ ปี 2544 เพียงร้อยละ 9.2 การเลือกตั้ง อบต. ปี 2543 และ 2544 สตรีได้รับเลือกตั้งร้อยละ 8.4 และ ร้อยละ 9.3 ตามลำดับ) โอกาสการเสนอตัวลงสมัครรับเลือกตั้งของสตรีมีน้อย เนื่องจากภาระทางครอบครัว ประสบการณ์ของสตรี การยังไม่ยอมรับความสามารถของสตรีด้วยตนเอง และไม่เห็นความสำคัญของการที่สตรีเข้าสู่ระบบการเมือง)

- การมีส่วนร่วมในการบริหารภาคราชการ ข้าราชการสตรีระดับสูงมีเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังมีจำนวนน้อยกว่าชาย (ข้อมูลปี 2543 มีเพียงร้อยละ 15.46) ในคณะกรรมการระดับชาติ มีสตรีร้อยละ 15.94 สภาพการณ์ดังกล่าว เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รัฐขาดมุมมองจากสตรีในการกำหนดนโยบายและการบริหารงาน

- การมีส่วนร่วมในการบริหารภาคธุรกิจเอกชน สัดส่วนก็ยังคงต่ำอยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับชาย ยกเว้นในภาคธุรกิจการเงิน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการบูรณาการมุมมองมิติหญิงชายเข้าไปในการกำหนดนโยบาย และการบริหารองค์กรด้วย

3. การส่งเสริมความเสมอภาคและการคุ้มครองทางสังคม

3.1 ยังคงมีกฎ ระเบียบและ กฎหมายต่าง ๆ ที่เลือกปฏิบัติต่อสตรีอยู่ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องการหมั้นการยกเลิกสัญญาหมั้น การเรียกค่าทดแทนฐานประพฤตินอกใจคู่หมั้น เงื่อนไขแห่งการสมรส ฯลฯ ประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานทำให้แท้งลูก ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ฯลฯ จึงไม่สามารถแก้ปัญหาที่เป็นจริงอยู่ในสังคมปัจจุบันและคุ้มครองสิทธิของสตรีได้

3.2 สตรีจำนวนมากตกเป็นผู้เสียหายจากการใช้ความรุนแรงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ซึ่งเกิดขึ้นในครอบครัว สถานที่ทำงาน โรงเรียน และที่สาธารณะ เห็นได้จากสถิติคดีจากศาลชั้นต้นเกี่ยวกับการข่มขืน ทำอนาจาร และที่เกี่ยวกับเพศมีเพิ่มมากขึ้น แต่ข้อมูลดังกล่าวเป็นเพียงส่วนน้อยของปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เนื่องจากผู้ถูกกระทำ รู้สึกอับอาย ไม่มั่นใจในกระบวนการยุติธรรมและการสนับสนุนจากสังคม

3.3 ระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่สตรีและสตรีผู้ด้อยโอกาสยังไม่เพียงพอ เช่น กองทุนประกันสังคม ยังไม่ครอบคลุมสตรีในแรงงานนอกระบบ บัตรสวัสดิการประชาชนด้านการรักษาพยาบาลแก่ผู้มีรายได้น้อย (สปร.) ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อยทั้งหมด รวมถึงสตรียากจนที่อยู่ห่างไกล

4. การพัฒนาสื่อเพื่อการดำเนินงานด้านสตรี

สื่อมวลชนยังเสนอภาพลักษณ์ของสตรีในฐานะวัตถุทางเพศ เพื่อจุดมุ่งหมายทางธุรกิจที่แสวงหาผลประโยชน์จากร่างกายของสตรี สื่อมวลชนยังตอกย้ำบทบาทดั้งเดิมของสตรีมากกว่าบทบาทเชิงสร้างสรรค์สังคมของสตรี สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากเจตคติเชิงลบของสื่อมวลชนที่มีต่อสตรี และสื่อมวลชนสตรีที่อยู่ในระดับตัดสินใจและมีอำนาจในการเลือกนำเสนอเนื้อหาที่เอื้อต่อการส่งเสริมสถานภาพสตรียังมีจำนวนน้อย ส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจสิทธิมนุษยชนของสตรีซึ่งเป็นผลให้มีการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมสถานภาพสตรี

5. การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาสตรี

ด้านองค์กร/กลไกการพัฒนาสตรี ได้แก่สำนักงานการสตรีและสถาบันครอบครัว ซึ่งได้รับการยกระดับจากการปฏิรูประบบราชการ ปี 2545 ให้เป็นหน่วยงานระดับกรม พบว่ายังขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน เนื่องจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานมาจากการรวมตัวของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวกับมิติด้านสตรี สิทธิมนุษยชนของสตรี การจัดสรรบุคลากรยังไม่เรียบร้อย ความชัดเจนของลักษณะงานที่ส่วนย่อยขององค์กรต้องปฏิบัติ ยังไม่มีความชัดเจน ทำให้หน่วยงานที่มีศักยภาพระดับกรม ยังไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลไกตามกฎหมายอีกกลไกหนึ่ง ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี คือ การแต่งตั้งผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชายในทุกกระทรวง ทบวง กรม เพื่อบูรณาการมิติบทบาทหญิงชายในสาขาของหน่วยงานต่าง ๆ ยังต้องการการพัฒนา การปรับเปลี่ยนบุคลากรทำให้แนวคิดและการสร้างกระแสการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงานขาดความต่อเนื่องไปด้วย

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่เกี่ยวกับข้อมูลและสารสนเทศด้านสตรี ซึ่งพบว่า การจัดเก็บข้อมูลสถิติจำแนกเพศหญิงชายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้วิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อกำหนดนโยบายด้านสตรี การขาดแคลนงานวิจัยที่สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในการกำหนดนโยบายและการประเมินผล และการขาดมุมมองมิติหญิงชายในงานวิจัยทั่วไปทำให้งานวิจัยมีข้อจำกัดไม่เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานภาพสตรี

ประเด็นที่ 2 บทบาทของกระทรวงการพัฒนาลังคมฯ ด้านสตรี

เอกสารประกอบการพิจารณายุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างสถานภาพของผู้หญิง สำหรับการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติ

24 กรกฎาคม 2546

ทบทวน...สถานภาพของผู้หญิง

นโยบายรัฐบาลที่เอื้อ

การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในช่วง 3 - 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้ส่งผลโดยรวมให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่ดีขึ้น สำหรับทั้งผู้ชายและผู้หญิง โอกาสต่างๆก็ได้เปิดมากและเท่าเทียมกันขึ้น

นโยบายรัฐบาลปัจจุบันมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนและการสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากได้เอื้อประโยชน์ต่อผู้หญิงเป็นอย่างมาก เช่น การจัดตั้งธนาคารประชาชน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเพราะทำให้ผู้หญิงมีช่องทางเข้าถึงทรัพยากรและเงินทุนได้อย่างง่ายดายและสะดวกมากขึ้น นอกจากนี้การจัดให้มีผู้บริหารด้านความเสมอภาค **Chief Gender Equality Officer** ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิบดี ในทุกส่วนราชการก็เป็นอีกก้าวหนึ่งที่จะเอื้อให้ผู้หญิงและผู้ชายเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากการพัฒนา และการให้บริการของรัฐอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมมากขึ้น

ความด้อย...ยังมีอยู่

แม้จะก้าวไปอย่างมั่นคงและมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ผู้หญิงยังเผชิญปัญหาอีกหลายด้าน ระบบการคิด ความเชื่อ ค่านิยม และประเพณีต่างๆ กวักกั้น กีดกั้นเป็นสังคัมรวมถึงระบบเศรษฐกิจ มีส่วนทำให้ความเสมอภาคตามกรอบกฎหมายยังไม่เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งในที่สุดแล้ว ส่งผลให้สถานภาพของผู้หญิง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในภาพรวมยังด้อยอยู่

สถานภาพที่ยังด้อยของผู้หญิงนั้น ส่งผลต่อประเทศในเชิงลบหลายประการ ที่สำคัญคือ

1. ประสิทธิภาพในเชิงผลิตในกรอบของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปอย่างไม่เต็มที่โดยเฉพาะในหลายกรณีเมื่อสถานภาพที่ด้อยนั้น ทำให้ผู้หญิงกลายเป็น “ภาระ” มิใช่ “ผู้ผลิต” ที่สามารถผลิตได้เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ กลับกลายเป็นการสร้างต้นทุนเพิ่ม ลดทอนขีดความสามารถของระบบเศรษฐกิจที่จะเจริญเติบโตไม่เอื้อต่อการยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชาชน

2. ปัญหาสังคมมักเกิดขึ้นตามมาหลายประการ จากการที่ผู้หญิงมีสถานภาพที่ด้อยที่ทำให้ทางเลือกจำกัด ในหลายบริบทของชีวิตส่งผลให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการแก้ไขปัญหามากมาย ที่สำคัญเช่น จากการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV/ โรค AIDS ที่ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้ออยู่ในลำดับที่ 3 ของโลก (สถิติ ณ ปลายปี 2543) และอัตราการแพร่เชื้อในกลุ่มเยาวชนหญิงสูงกว่าชายในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา หรือจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิงที่สร้างผลกระทบและความสูญเสียคิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง อย่างคาดไม่ถึง หรือ จากการค้าหญิงที่มีผลในเชิงลบต่อภาพพจน์ของประเทศอย่างมหาศาล

บริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

หลักความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง ปรากฏชัดเจนในมาตรา 30 ที่ระบุว่า... “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” และในขณะเดียวกัน รัฐธรรมนูญก็ได้กำหนดพันธกรณีที่รัฐบาลจะต้อง “ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง” ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานรัฐ มาตรา 80 ซึ่งเป็นการสะท้อนเจตจำนงของรัฐธรรมนูญที่ชัดเจนต่อการสร้างและส่งเสริมหลักความเสมอภาค

สถานการณ์ที่ด้อยของผู้หญิงจึงเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลต้องให้ความสนใจและหาทางที่จะเสริมสร้าง ด้วยเป้าหมายในการบริหารงานของรัฐบาล คือความผาสุกและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอย่างถ้วนหน้ากัน

หลักความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง จึงเป็นปรัชญาที่รัฐบาลต้องนำมาเป็นกรอบของการบริหารราชการแผ่นดินและต้องสะท้อนให้ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมในทุกด้านของการบริหารราชการแผ่นดิน

ความไม่เสมอภาคระหว่างชายและหญิง : มิติหนึ่งของปัญหาความยากจน

ปมปัญหาของประเทศที่นายกรัฐมนตรี ให้ความสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขโดยด่วนมี 3 ประการ โดยหนึ่งใน 3 ปมนั้น คือ ปัญหาความยากจน

ความยากจน สะท้อนมิติที่หลากหลายของ “ความพร่อง” อันประมวลรวมเป็นประเด็นใหญ่ๆคือ การขาดโอกาสการขาดสิทธิและอำนาจ และการขาดความมั่นคงในชีวิต ซึ่งเมื่อนำมาพิจารณาในบริบทของสถานภาพของผู้ชายและผู้หญิง การกำหนดยุทธศาสตร์ที่จะปรับเติมเต็มความพร่องและการขาดในมิติต่างๆ โดยเจาะไปที่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้หญิง ก็น่าที่จะเอื้อหรือเป็นกลไกของการแก้ไขปัญหาความยากจนในภาพรวมได้

ยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างสถานภาพของผู้หญิง

1. ยุทธศาสตร์ในการเพิ่มศักยภาพและสร้างโอกาส
2. ยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างสิทธิและอำนาจ
3. ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต

แนวทางในการดำเนินยุทธศาสตร์แต่ละข้อนั้นมีมากมาย มีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง เร่งรัดการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และส่วนที่จะต้องดำเนินการเพิ่มเติมหรือกำหนดใหม่ ประเด็นที่จะนำเสนอต่อไปนี้ อาศัยเป้าหมายการแก้ไขปัญหา “ความยากจน” เป็นกรอบพิจารณา โดยบูรณาการสาระของแผนพัฒนาสตรีในกรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 ตลอดจนการประมวลความคิดเห็นจากหลากหลายผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดขึ้นทั้งในกรุงเทพมหานครและในภาคต่างๆ ในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2546 รวมทั้งจากผลการศึกษาดูงานมาเป็นข้อเสนอในรูปแบบการและแนวทาง โดยได้เลือกนำเสนอจำกัเฉพาะที่เป็นประเด็นหลักที่เป็นฐานสำคัญ เป็นประเด็นใหม่หรืออาจมีการพิจารณามาแล้วในระดับหนึ่งและส่งผลกระทบต่อสำคัญยิ่ง หรือเป็นประเด็นที่ต้องการการทบทวนเพื่อสร้างความชัดเจนในเจ้าภาพ หรือผู้รับผิดชอบโดยตรง เพื่อให้มีการจัดสรรงบประมาณและดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของเรื่องที่จะทำให้อัตราผลอย่างเป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์ในการเพิ่มศักยภาพและเสริมสร้างโอกาส

- ➡ การเสริมสร้างศักยภาพและโอกาสในการศึกษา
- ➡ การขยายโอกาสทางเศรษฐกิจ
- ➡ การเสริมสร้างโอกาสในการถือครองสินทรัพย์

1. ยุทธศาสตร์ในการเพิ่มศักยภาพและสร้างโอกาส

1.1 การเสริมสร้างศักยภาพและโอกาสในการศึกษา

ประเด็นปัญหา :

ระบบการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันให้ความเสมอภาคทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย ในภาพรวมเด็กหญิงและเด็กชายสามารถเข้าถึงการศึกษาในระดับต่างๆ ได้ค่อนข้างเท่าเทียมกัน โดยในระดับอุดมศึกษา ผู้หญิงมีสัดส่วนสูงกว่าผู้ชาย

ในปี 2543 อัตราการไม่รู้หนังสือของคนไทยทั้งประเทศเท่ากับ ร้อยละ 7.71 ซึ่งสูงกว่าเมื่อ 10 ปีที่แล้ว อยู่เล็กน้อย ในกลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือ ผู้หญิงมีสัดส่วนสูงกว่าผู้ชาย คือประมาณร้อยละ 62 โดยผู้หญิงที่อยู่นอกเขตเทศบาลสามารถอ่านออกเขียนได้น้อยกว่าในเขตเทศบาล และ ในขณะเดียวกัน ผู้หญิงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนที่ไม่รู้หนังสือสูงกว่าชายในกลุ่มอายุเดียวกันถึงร้อยละ 17 ซึ่งสะท้อนถึงภาพความไม่เท่าเทียมกันที่เป็นมาในอดีต แม้ตามสถิติในภาพรวม อัตราการเข้าเรียนของหญิงและชายจะไม่แตกต่างกันมากในปัจจุบัน แต่การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาก็อาจยังจำกัดอยู่สำหรับบางกลุ่ม โดยเฉพาะผู้ที่ด้อยโอกาส ที่สำคัญในฐานะที่การศึกษาเป็นอาวุธสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ และเครื่องมือแก้อัน พื้นฐานและระดับการศึกษาของประชาชนทั้งชายหญิงจะต้องได้รับการใส่ใจอย่างจริงจัง

การที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดการศึกษาภาคบังคับเป็น 12 ปี จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะต้องให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งหากระดับพื้นฐานการศึกษาได้ปรับสูงขึ้นแล้ว ประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมที่แบ่งแยกบทบาท ผู้หญิงและผู้ชายอย่างชัดเจนที่ทำให้การเลือกสาขาวิชาเรียนเป็นไปตามความเชื่อว่าจะเหมาะสมกับผู้หญิงและผู้ชายซึ่งในภาพรวมทำให้ผู้หญิงมีข้อจำกัดในการประกอบอาชีพและการสร้างภาวะผู้นำให้แก่ตนก็จะได้รับการดูแลได้โดยง่ายขึ้น

มาตรการ/ ข้อเสนอ /แนวทาง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>มาตรการเร่งรัดการดำเนินงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> กำหนดแผนที่ชัดเจนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี สนับสนุนให้เด็กหญิงที่จบประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้มีโอกาสเรียนต่ออย่างเต็มที่ โดยการจัดสรรทุนการศึกษา และการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง	กระทรวงศึกษาธิการ

1.2 การขยายโอกาสทางเศรษฐกิจ

ประเด็นปัญหา :

กำลังแรงงานของประเทศ ในปี 2543 นั้น แรงงานหญิงคิดเป็นร้อยละ 48 ของแรงงานทั้งหมด แต่ ผู้หญิงที่อยู่ในกำลังแรงงานที่ช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้างมีถึงร้อยละ 71.2 เป็นนายจ้างร้อยละ 29.8 และเป็นเจ้าของกิจการร้อยละ 31.5 อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงมีส่วนร่วมสร้างสรรค์เศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก โดยพิจารณาได้จากอุตสาหกรรมส่งออกที่นำเงินเข้าประเทศมากที่สุด 3 อันดับแรก มีการใช้แรงงานหญิงเกินกว่าร้อยละ 70 โดยยังไม่รวมถึงแรงงานนอกระบบที่เป็นฐานสำคัญของอุตสาหกรรมเหล่านั้นเช่นกัน

ส่วนที่เป็นปัญหาสำคัญในด้านโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับแรงงานหญิงมีหลายประการ แต่ที่เป็นปัญหาสำคัญคือ แรงงานในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ ซึ่งจากการประเมินของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2543 คาดว่ามีแรงงานนอกระบบทั้งสิ้น 20 ล้านคน และเป็นหญิงถึงร้อยละ 80 แรงงานนอกระบบจัดได้ว่าเป็นกลุ่มด้อยโอกาสกลุ่มหนึ่งของสังคม มีโอกาสที่จะถูกเอารัดเอาเปรียบค่อนข้างมาก ส่วนหนึ่งเพราะการจ้างงานลักษณะนี้เป็นการจ้างงานที่ไม่มีรูปแบบและกฎเกณฑ์แน่นอน ผู้รับงานเลือกสถานที่ของตนเอง โดยที่นายจ้างไม่มีการควบคุม ผู้รับงานมาทำที่บ้านนี้ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา งานส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิต โดยเสื้อผ้าและสิ่งทอเป็นสินค้าที่มีการรับงานมาทำที่บ้านมากที่สุด ประมาณร้อยละ 45 ส่วนรายได้ของผู้รับงานมาทำที่บ้านค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 70 มีรายได้ต่ำกว่า 30,001 บาทต่อปี

ปัญหาที่สำคัญของแรงงานนอกระบบ โดยสรุปคือ รายได้ต่ำ ขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการของรัฐทั้งด้านเงินกู้ การฝึกทักษะ ขาดหลักประกันทางสังคมและขาดการคุ้มครองแรงงานตามกฎหมาย ทั้งๆที่เป็นงานที่ช่วยเสริมสร้างตลาดแรงงานตลอดจนระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก

มาตรการ / ข้อเสนอ / แนวทาง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>มาตรการเร่งรัดการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิรูประเบียบและสถาบันที่เกี่ยวข้องในการดูแลคุ้มครอง รวมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อลดข้อจำกัดและอุปสรรคต่อแรงงานที่อยู่ในภาคการผลิตนอกระบบ ซึ่งรวมถึง - ให้มีการคุ้มครองสิทธิแรงงานนอกระบบในเรื่องค่าจ้างที่เป็นธรรม และด้านสุขภาพความปลอดภัยในการทำงาน รวมทั้งส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาฝีมือ - ขยายพระราชบัญญัติประกันสังคมให้ครอบคลุมและคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

1.3 การเสริมสร้างโอกาสในการถือครองสินทรัพย์

ประเด็นปัญหา :

แม้ประเทศไทยจะมีได้มีข้อห้ามผู้หญิงในเรื่องของการเป็นเจ้าของสินทรัพย์ก็ตาม ในภาพรวมโอกาสในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์หรือเข้าถึงทรัพยากรการผลิตของผู้หญิงนั้นค่อนข้างจำกัด เนื่องจากทัศนคติ วัฒนธรรมที่สืบเนื่องมานานว่าผู้หญิงมีบทบาทหลักในการรับผิดชอบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว บทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัวนั้นเป็นภาระหลักของผู้ชาย แม้ปัจจุบันบทบาทของผู้หญิง จะเปลี่ยนแปลงไปมากแล้วก็ตาม จากภาพลักษณ์ที่สังคมมองผู้หญิงในอดีตมา ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสนในการที่จะเข้าถึงทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตซึ่งรวมถึงที่ดิน ทุน ข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม และเทคโนโลยี ค่อนข้างจำกัดกว่าผู้ชาย และในช่วงที่ผ่านมาที่ผู้หญิงได้รับการศึกษาไม่มาก การดำเนินการที่จะให้ได้มาซึ่งทรัพยากร เช่น เงินทุน หรือเครดิต สถาบันหรือองค์กรต่างๆ จึงมุ่งดำเนินการด้านธุรกรรมกับหัวหน้าครอบครัว ซึ่งเป็นผู้ชายเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้น แม้ผู้หญิงจะได้รับโอกาสในการที่จะใช้ทรัพยากร/สินทรัพย์นั้นก็ตาม หลายกรณียังไม่สามารถควบคุมการใช้ทรัพยากรได้ เนื่องจากผู้ที่เป็นเจ้าของ/ถือครองสินทรัพย์นั้น มักจะเป็นหัวหน้าครอบครัว เช่น รัฐบาลได้เคยแจกจ่ายสิทธิในการถือครองที่ดิน สปก.4-01 ให้กับผู้ทำไร่ที่ทำกิน 1,450,000 ไร่ เป็นจำนวน 22 ล้านไร่ หัวหน้าครอบครัว ซึ่งเป็นชายส่วนใหญ่เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน เช่นเดียวกันกับกรณีเงินกู้ยืม ซึ่งสถาบันการเงินมักจะให้แก่ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว

เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลกำลังพยายามดำเนินการในเรื่องของการแปรสินทรัพย์ให้เป็นทุน และได้ริเริ่มที่จะดำเนินการต่อไปในปี 2547 กับพื้นที่ 20 ล้านไร่ให้แก่ 1 ล้านครอบครัวที่ไม่มีที่ทำกิน ซึ่งหากการให้ถือครองที่ดินทำกินนั้น จะให้สมาชิกครอบครัวทั้งผู้ชายและผู้หญิงซึ่งร่วมกันใช้และพัฒนาที่ดินผืนนั้น เป็นผู้ถือครองกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ก็จะเป็นการดียิ่ง ทั้งนี้ในการให้ผู้หญิงถือกรรมสิทธิ์ร่วมควรรวมถึงสินทรัพย์อื่นๆ ที่รัฐบาลอาจพิจารณาจัดสรรให้ในอนาคตด้วย

โอกาสเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรทั้งในส่วนของที่ดินทำกิน และเงินทุนของผู้หญิงเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างสถานภาพของผู้หญิงได้เป็นอย่างดี

มาตรการ / ข้อเสนอ / แนวทาง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
มาตรการใหม่ - ทบทวนและปรับแก้กฎระเบียบเพื่อให้โอกาสผู้หญิงร่วมถือครองสิทธิในที่ดิน สปก. ตามนโยบายรัฐบาลในการแปรสินทรัพย์ให้เป็นทุน	สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสิทธิและอำนาจ

- ☛ การเสริมสร้างสิทธิทางกฎหมาย
- ☛ การมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร

2. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสิทธิและอำนาจ

2.1 การเสริมสร้างสิทธิทางกฎหมาย

ประเด็นปัญหา :

แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจะได้บัญญัติไว้ชัดเจนถึงความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง แต่ก็ยังมีกฎหมายหลายฉบับที่ยังเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง ไม่เป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญ ส่งผลให้ผู้หญิงไม่ได้รับความเป็นธรรมพร้อมๆกับทำให้เกิดการตอกย้ำทัศนคติและค่านิยมที่ให้ผลกระทบในเชิงลบต่อผู้หญิง จึงจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขกฎหมายและระเบียบให้สอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว และในขณะเดียวกัน การบังคับใช้กฎหมายก็ยังไม่เอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิของผู้หญิงอย่างเพียงพอในหลายกรณี นอกจากนี้ ในส่วนที่สังคมสามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสร้างทัศนคติและค่านิยม การบัญญัติกฎหมายที่ส่งเสริมและสร้างหลักประกันในความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ก็เป็นการเหมาะสมยิ่ง

มาตรการ/ ข้อเสนอ /แนวทาง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>มาตรการเร่งรัดการดำเนินการ</p> <p>1. ปรับ แก้ไข และ/หรือยกเลิก กฎหมาย / ระเบียบ ที่บังคับใช้ในปัจจุบัน ที่ยังเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง/ขัดต่อหลักความเสมอภาค ซึ่งได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประมวลกฎหมายอาญา (ความผิดเกี่ยวกับเพศ) มาตรา 276, 277 และ 288 ทวิ - พระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. 2505 (ผู้หญิงต้องเปลี่ยนชื่อสกุลเมื่อสมรส) - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 (การบอกเลิกสัญญาหมั้น การเรียกค่าทดแทนฐานประพฤตินอกใจคู่หมั้นและการขาดจากการสมรส) - พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 (กรณีหญิงไทยสมรสกับคนต่างชาติ คู่สมรสไม่ได้สัญชาติไทย ซึ่งหากเป็นชายไทยสมรสกับหญิงต่างชาติ คู่สมรสได้สัญชาติไทยได้) - พระราชกฤษฎีกาให้ใช้ค่าน้ำสตรี พ.ศ. 2460 (หญิงเมื่อสมรสแล้ว ต้องเปลี่ยนค่าน้ำชื่อ จาก นางสาว เป็นนาง ในขณะที่ ชายไม่ต้องเปลี่ยน)	<p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักนายกรัฐมนตรี</p>

มาตรการ / ข้อเสนอ/ แนวทาง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>- ประกาศ พ.ศ. 2471 ของสมเด็จพระสังฆราช กรมหลวงชินวราศิริวัฒน์ (ห้ามภิกษุสงฆ์บวชผู้หญิงไทยเป็นบรรพชิต)</p> <p>- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2535 (ไม่ได้มีการกล่าวถึงภิกษุณี)</p> <p>3. บังคับใช้กฎหมายต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้หญิงได้รับความเป็นธรรมมาตรการใหม่</p> <p><i>มาตรการใหม่</i></p> <p>4. บัญญัติกฎหมายเฉพาะเพื่อประกันความเสมอภาค (Gender Equality Act) ให้ สอดคล้องกับมาตรา 30 และ 80 ของรัฐธรรมนูญ</p>	<p>สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทุกส่วนราชการ</p> <p>กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม</p>

2.2 การมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร

ประเด็นปัญหา :

การมีส่วนร่วมของผู้หญิงบนเวทีสาธารณะทั้งในฐานะนักการเมืองและนักบริหารยังค่อนข้างต่ำมาก สำหรับการเมืองระดับชาติ มีผู้หญิงในฐานะวุฒิสมาชิกประมาณร้อยละ 10 ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร้อยละ 8 ส่วนการเมืองท้องถิ่นนั้น โดยเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 10 ในภาคราชการก็เช่นกัน มีผู้หญิงดำรงตำแหน่งในระดับบริหารประมาณร้อยละ 15 ในส่วนของคณะกรรมการระดับชาติที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายสาธารณะ ก็มีผู้หญิงร่วมอยู่น้อยมาก หรือไม่มีเลย แม้จะมีมติคณะรัฐมนตรีให้มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในคณะกรรมการระดับชาติแล้วก็ตามก็ยังไม่มีการดำเนินการที่ส่งผลอย่างเป็นรูปธรรมเพียงพอ

การที่ผู้หญิงมีส่วนร่วมในระดับที่มีการตัดสินใจทั้งทางด้านการเมืองและการบริหารจำกัดอยู่มากนั้น ส่งผลในหลายกรณีให้ผลการตัดสินใจด้านต่างๆไม่มีคุณภาพเพียงพอ มุมมอง ความต้องการของผู้หญิงซึ่งแตกต่างจากชาย ด้วยกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมที่แตกต่างกันไม่ได้รับการบูรณาการเข้าไปในกระบวนการตัดสินใจมีส่วนทำให้การจัดสรรทรัพยากรต่างๆตั้งแต่ในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติยังไม่ตอบสนองความต้องการอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่น เช่นระดับตำบล ซึ่งเป็นการเมืองที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการเมืองในรั้วบ้าน สมาชิก อบต. ก็มีบทบาทใกล้ชิดกับสมาชิกชุมชน การจัดสรรทรัพยากรก็เพื่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ การที่ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อชุมชนน้อยมาก ต่ำกว่าร้อยละ 10 ทำให้การพัฒนาสังคมความสมดุลกว่าที่ควรจะเป็นประเด็น

ปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้หญิงนั้น อยู่ที่ทัศนคติของสังคมต่อบทบาทผู้หญิงบนเวทีสาธารณะ ซึ่งจำกัดโอกาสและประสบการณ์ของผู้หญิงในการที่จะต้องแข่งขันบนเวทีการเมืองและการบริหาร กอปรกับรัฐก็มิได้มีโครงการที่จะเสริมสร้างศักยภาพภาวะผู้นำทางการเมืองแก่ผู้หญิง การก้าวสู่เวทีการเมืองและการบริหารจึงไม่ง่าย แม้จะมีศักยภาพและความสามารถ ไม่ได้ด้อยไปกว่า

การใช้มาตรการพิเศษ โดยการกำหนดสัดส่วนผู้หญิงและผู้ชายจึงเป็นมาตรการชั่วคราวอีกมาตรการหนึ่ง ที่จะช่วยให้ผู้หญิงเข้าสู่เวทีการเมืองและการบริหารได้มากขึ้น และไม่เป็นการขัดกับหลักประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญก็ได้กำหนดในมาตรา 30 ให้รัฐสามารถใช้มาตรการพิเศษเพื่อให้ความเสมอภาคเกิดขึ้นได้

มาตรการ / ข้อเสนอ/ แนวทาง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>มาตรการใหม่</p> <p>1. กำหนดในระเบียบปฏิบัติ หรือกำหนดเป็นบทเฉพาะกาลในกฎหมาย/พระราชบัญญัติต่างๆในส่วนที่เป็นองค์ประกอบขององค์คณะต่างๆ โดยให้สัดส่วนผู้หญิงและผู้ชายเท่ากัน หรือเพศใดเพศหนึ่งไม่เกิน 2 ใน 3</p> <p>การบริหารระดับท้องถิ่น</p> <p>การแก้ไขพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 46 โดยเพิ่มเติมให้ผู้แทนที่มาจากหมู่บ้านละ 2 คนเป็นผู้หญิง 1 คน และชาย 1 คน</p> <p>การกำหนดนโยบายระดับชาติ</p> <p>การกำหนดให้มีผู้หญิงในคณะกรรมการระดับชาติในสัดส่วนเท่ากันกับชายหรือไม่ต่ำกว่า 1 ใน 3</p> <p>2. เสริมสร้างศักยภาพของผู้หญิง โดยให้หน่วยงานภาครัฐเป็นแกนนำในการจัดให้มีการเสริมสร้างศักยภาพของผู้หญิงในด้านภาวะผู้นำบนเวทีสาธารณะและเวทีการเมืองอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม</p>	<p>สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย</p> <p>กระทรวงมหาดไทย สถาบันพระปกเกล้า กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ</p>

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต

- ➡ ปัญหาการค้าหญิงและเด็ก
- ➡ ปัญหาเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์
- ➡ ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

3. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต

3.1 ปัญหาการค้าหญิงและเด็ก

ประเด็นปัญหา :

ประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องกับการค้าหญิงและเด็กทั้งในฐานะประเทศต้นทางประเทศทางผ่าน และประเทศ ปลายทาง ซึ่งในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่เอื้อต่อการเคลื่อนย้ายถิ่นข้ามชาติเพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นทำให้ขบวนการค้ามนุษย์มีความซับซ้อนมากขึ้น กลายเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ยากแก่การสกัดกั้น แม้ประเทศไทยจะมีมาตรการหลายด้านเพื่อบรรเทาปัญหานี้ แต่การล่อลวงหญิงและเด็กไปต่างประเทศก็ยังคงมีอยู่ เช่น ล่อลวงให้มีอาชีพอื่นก่อนแล้วบังคับหรือนำมาขายบริการทางเพศหรือล่อลวงสู่บริการทางเพศโดยตรง นับเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อเด็กและหญิงอย่างรุนแรง การเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการค้าประเวณีเด็กและหญิง จึงเป็นเรื่องสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการกำหนดมาตรการปราบปรามและแก้ไข ช่วยเหลือเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

มาตรการ / ข้อเสนอ/ แนวทาง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>มาตรการใหม่</p> <ol style="list-style-type: none"> จัดตั้งกลไกระดับชาติเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายและแผนการป้องกันและแก้ไข ปัญหาของหน่วยงานต่างๆให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีและการค้าหญิงและเด็ก เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับพิธีสารเรื่องการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็ก ในอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติรวมทั้งพิจารณาเข้าเป็นภาคีของพิธีสารดังกล่าว จัดตั้งหน่วยงานที่ถาวรในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อรับผิดชอบต่อการปราบปรามปัญหาโสเภณีเด็กและการค้าหญิงและเด็ก <p>มาตรการเร่งรัดการดำเนินงาน</p>	<p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการต่างประเทศ</p> <p>สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p>

มาตรการ / ข้อเสนอ/ แนวทาง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
4. จัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอให้กับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ทำหน้าที่ดูแลหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 และการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 และ บันทึกข้อตกลงระหว่างภาครัฐและเอกชน ฯ รวม 3 ฉบับ พ.ศ. 2546	สำนักงานประมาณ สำนักงาน ก.พ. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
5. จัดสรรงบประมาณเพื่อเพิ่มทุนการศึกษาระดับมัธยมแก่นักเรียนที่ยากจนให้มากขึ้น โดยนำเงินกองทุนพัฒนาชีวิตมาให้ทุนการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่องจนประกอบอาชีพได้	กระทรวงศึกษาธิการ
6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของภาคประชาสังคมในการแก้ไขและป้องกันการค้าหญิงและเด็กในระดับชุมชน	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3.2 ปัญหาเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์

ประเด็นปัญหา :

ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อรุนแรงและเกี่ยวพันมิใช่เฉพาะตัวผู้หญิงเอง ในหลายกรณีส่งผลไปถึงบุตรที่เกิดที่หากมิได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมก็จะสร้างปัญหาสังคมอีกมากมาย ในกลุ่มเยาวชนปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ส่งผลกระทบต่อในเชิงลบให้แก่สังคมในทุกด้าน โดยเฉพาะปัญหา ที่สำคัญคือ

- การติดเชื้อ HIV/AIDS ที่ปรากฏว่าใน 2 ปี ที่ผ่านมานั้น อัตราการติดเชื้อของผู้หญิงกลุ่มอายุ 10 - 24 ปีสูงกว่าผู้ชาย
- การตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม และการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย มีอัตราสูงในกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี
- การตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม นำไปสู่ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง

การศึกษาของกระทรวงสาธารณสุขเมื่อปี 2542 ที่สำรวจผู้หญิงที่เข้ารับการรักษาภาวะแทรกซ้อนจากการทำแท้งจำนวน 45,990 ราย พบว่า ร้อยละ 46.8 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และร้อยละ 30 อายุต่ำกว่า 20 ปี และจากกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 60.2 ทำแท้งเนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจและสังคม และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมบางส่วน พบว่า ในกลุ่มที่ทำแท้ง ร้อยละ 65.7 เป็นการทำแท้งที่ผู้ให้บริการไม่มีความรู้ทางแพทย์และร้อยละ 11.9 พยายามทำแท้งให้ตนเองด้วยวิธีต่างๆ

มาตรการ / ข้อเสนอ/ แนวทาง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>มาตรการเร่งรัดการดำเนินงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดให้เยาวชนทั้งชายและหญิงมีความรอบรู้ ได้รับข่าวสารอย่างครบถ้วนและรอบด้านในเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ ผ่านกระบวนการเรียนการสอนเรื่องเพศและเอดส์ที่มีประสิทธิภาพและการสร้างเจตคติที่เหมาะสมบนพื้นฐานความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน รวมถึงการจัดระบบบริการสุขภาพด้านอนามัยเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตรต่อผู้รับบริการที่เป็นเยาวชน โดยเฉพาะผู้หญิง 2. เตรียมความพร้อมของบุคลากรที่จะช่วยเหลือและคุ้มครองด้านการศึกษาของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ รวมทั้งให้สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและชุมชนได้ 3. ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง และปรับหรือบัญญัติกฎหมายเพื่อให้ผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมมีทางเลือกมากขึ้น 4. ในกรณีของผลของการท้องไม่พร้อมที่ส่งผลให้ผู้เป็นแม่ต้องเลี้ยงดูลูกตามลำพัง รัฐควรมีสวัสดิการพิเศษให้ เช่นการลดหย่อนการเสียภาษีต่างๆ การให้ได้รับประโยชน์เกื้อกูลเป็นพิเศษ เช่นการเสียค่าธรรมเนียมต่างๆ ในอัตราพิเศษ เป็นต้น 5. การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 246 (3) (4) เรื่องการทุเลาการจำคุกในกรณีที่จำเลยมีครรภ์หรือคลอดบุตรแล้วยังไม่ถึง 3 เดือน และมาตรา 247 ให้รออนคลอดบุตรครบ 3 เดือนเสียก่อนจึงค่อยรับโทษประหารชีวิต หรือให้ศาลเปลี่ยนโทษเป็นจำคุกตลอดชีวิตได้	<p>กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม</p> <p>กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม</p> <p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม</p>

3.3 ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

ประเด็นปัญหา :

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นอีกปัญหาที่สร้างความสูญเสียให้แก่สังคมสูงมาก สถิติจากตำรวจ พบว่า ทุก 1 ชั่วโมง มีผู้หญิงถูกทำร้ายร่างกายและล่วงละเมิดทางเพศและแจ้งความ 1 คน และเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีถูกข่มขืนวันละ 2 คน ข้อมูลจากโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร และกระทรวงสาธารณสุข ไม่แตกต่างกันในประเด็นที่ว่า ผู้หญิงที่ถูกทำร้ายส่วนใหญ่ถูกกระทำโดยคนใกล้ชิด สอดคล้องกับการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลที่สำรวจกลุ่มเป้าหมาย ประมาณ 2,800 คน และพบว่าร้อยละ 44 รายงานว่าเคยถูกทำร้ายโดยคู่ของตน ในด้านการแก้ไขปัญหา ก็ได้มีความพยายามอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถครอบคลุมได้อย่างเหมาะสม กระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายตลอดจนการให้ความช่วยเหลือต่างๆยังไม่เอื้อต่อการใช้สิทธิและการคุ้มครองผู้ถูกกระทำ และยังไม่ครอบคลุมไปถึงการแก้ไขปรับพฤติกรรมของผู้กระทำ

รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ณ ระดับหนึ่ง โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อเดือน มิถุนายน 2542 เห็นชอบกับมาตรการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี และ เห็นชอบให้เดือนพฤศจิกายน ของทุกปีเป็นเดือนรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อสตรี และในเดือนพฤษภาคม 2543 ได้มีมติอนุมัตินโยบายและแผน ขจัดความรุนแรงต่อเด็กและผู้หญิง ซึ่งระบุความรุนแรงใน 3 พื้นที่ คือ ความรุนแรงในครอบครัว ในสถานศึกษา และในสังคม ผลการมีนโยบายที่ชัดเจนเช่นนี้ นับว่าได้ส่งผลคืบหน้าอยู่บ้างในบางพื้นที่ แต่การมีนโยบาย แต่ไม่ ได้มีการจัดสรรงบประมาณควบคู่ไปด้วย รวมทั้งทัศนคติที่ฝังรากลึกที่มองความรุนแรงเป็น เรื่องส่วนตัว และการ ไม่มีกลไกระดับชาติที่ประสานและติดตามการทำงานของทุกฝ่ายทำให้ นโยบายไม่สามารถส่งผลที่เป็นรูปธรรมได้ อย่างเต็มที่ การเร่งรัดให้มีการดำเนินการตามนโยบายจึงเป็นมาตรการที่จำเป็นและเร่งด่วน

มาตรการ / ข้อเสนอ/ แนวทาง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>มาตรการใหม่</p> <p>1. คຸ້ມครองสิทธิตามมาตรา 53 ของรัฐธรรมนูญโดย</p> <p>1.1 จัดให้มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence Act) รวมทั้งดูแลให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหาความรุนแรง อันรวมถึงการคุ้มครองผู้ถูกกระทำและการแก้ไขบำบัดผู้กระทำรุนแรง</p> <p>1.2 จัดให้มีกฎหมาย /พระราชบัญญัติเพื่อให้สามารถชะลอการฟ้องในชั้นอัยการ กรณีความรุนแรงในครอบครัว โดยใช้หลักการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์</p> <p>1.3 ขยายศาลครอบครัวและเยาวชนให้มีครบทุกจังหวัด</p> <p><i>มาตรการเร่งรัดการดำเนินการ</i></p> <p>2. เร่งรัดให้มีการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อมิถุนายน 2542 และพฤษภาคม 2543 ในประเด็นดังต่อไปนี้</p> <p>2.1 จัดให้มีที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้ประสบปัญหาความรุนแรงในทุกจังหวัด</p> <p>2.2 จัดการอบรมบุคลากรภาครัฐที่ต้องดูแลปัญหาความรุนแรง โดยเฉพาะที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม</p> <p>2.3 จัดให้มีศูนย์ช่วยเหลือผู้หญิงในภาวะวิกฤติในแผนกฉุกเฉินตามโรงพยาบาลของรัฐ โดยมีทีมสหวิชาชีพให้การดูแลภายใน 24 ชั่วโมง</p>	<p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>สำนักงานอัยการสูงสุด</p> <p>กระทรวงยุติธรรม</p> <p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด</p> <p>สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม / ศาล</p> <p>กระทรวงสาธารณสุข</p>

ยุทธศาสตร์การบริหารเพื่อเสริมสร้างสถานภาพสตรี

ยุทธศาสตร์ในการบริหารเพื่อเสริมสร้างสภาพของผู้หญิง

ประเด็นปัญหา:

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมเจริญเติบโต อันเป็นผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งชายและหญิงดีขึ้นในภาพรวม แต่ปัญหาความยากจน และที่เชื่อมโยงคือ ปัญหา ความเหลื่อมล้ำต่างๆของคนในสังคมระหว่างคนมั่งมี และ คนจน ระหว่างเมือง และ ชนบท และ ระหว่างหญิงและ ชาย ก็ยังปรากฏชัดเจน ผลของการพัฒนาประเทศนั้น ตกถึงมือผู้รับประโยชน์ยังไม่เป็นธรรมมากพอ ในหลายกรณีของการพัฒนา วิธีชีวิต ความสนใจ และ ความต้องการที่แตกต่างกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชายซึ่งมาจากการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน มิได้ถูกนำมาประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบาย ในการจัดทำแผนงานและ โครงการพัฒนา รวมทั้งการบริหารงาน ผลที่เกิดขึ้นคือ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงานที่ไม่เต็มที่ พร้อมๆกับการทำให้ช่องว่างกว้างยิ่งขึ้นไปอีก การบูรณาการมิติของความเป็นหญิงและความเป็นชาย จึงเป็นแนวทางที่จะต้องดำเนินการ เพื่อความเสมอภาคทั้งในโอกาสและความเป็นธรรมของผู้รับประโยชน์

ประเด็นความเสมอภาคและเป็นธรรมอันเป็นหลักการที่สำคัญของรัฐธรรมนูญนั้น หากนำมาเป็นหลักในการบริหารราชการอาจแบ่งเป็น 2 ส่วนได้ชัดเจน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับตัวข้าราชการที่ปฏิบัติงานที่จะต้องได้รับความเสมอภาคในการทำงาน และอีกส่วนหนึ่ง คือ ที่เกี่ยวกับประชาชนผู้รับผลประโยชน์จากการบริการของข้าราชการที่ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นนั้น จะต้องเป็นธรรมและเอื้อต่อการทำให้ช่องว่างของความเหลื่อมล้ำลดลงด้วย

การบริหารงานที่คำนึงถึงมิติหญิงชายที่มีเป้าหมายคือความเสมอภาคจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญ ที่รัฐบาลจะต้องสร้างให้เกิดขึ้น

ภายในกรอบของรัฐธรรมนูญ มาตรา 80 ที่กำหนดให้รัฐส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายนั้น แม้ภาคราชการจะได้กำหนดโครงสร้างเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย โดยการให้มีตำแหน่งผู้บริหารด้านความเสมอภาค และศูนย์ส่งเสริมความเสมอภาคในทุกส่วนราชการแล้ว แต่การสร้างศักยภาพหรือการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมยังไม่เกิดขึ้น จึงเป็นประเด็นที่ต้องเร่งรัดการดำเนินงานอย่างจริงจัง นอกจากนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของภาครัฐบรรลุเป้าหมาย การทำงานร่วมกับสื่อและการทบทวนวิธีการดำเนินงานที่อาจให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น น่าจะเอื้อให้ยุทธศาสตร์ต่างๆของรัฐเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

มาตรการ / ข้อเสนอ/ แนวทาง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>มาตรการเร่งรัดการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการบริหารราชการเพื่อให้มีการกระจายโอกาส ทรัพยากร และผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศอย่างเป็นธรรมอาศัยโครงสร้างของการจัดการด้านการส่งเสริมความเสมอภาคในภาคราชการที่มีตำแหน่งผู้บริหารด้านความเสมอภาค (Chief Gender Equality Officer) และศูนย์ส่งเสริมความเสมอภาค เป็นกรอบโดยกำหนดแนวทางและเงื่อนไข เพื่อให้มี 1.1 การสร้างฐานข้อมูลที่แยกหญิงชายในทุกฐานข้อมูลของราชการ เพื่อประสิทธิภาพในการกำหนดนโยบาย การวางแผนและดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งในด้านบริหารงาน บุคลากรและการเงิน 1.2 การประเมินผลกระทบต่อผู้หญิงและผู้ชายที่เป็นกลุ่มเป้าหมายแยกจากกันทั้งในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะและการติดตามผลของการใช้งบประมาณ 1.3 การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมใหม่ที่ทำให้ความเสมอภาคระหว่างหญิงชายเป็นหลักในการบริหารและดำเนินงานขององค์กรต่างๆ และของสังคม <p>มาตรการใหม่</p> <ol style="list-style-type: none"> กำหนดรูปแบบของการดำเนินงาน และการจัดสรรงบประมาณ ที่ให้ ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะหุ้นส่วน หรือดำเนินกิจการแทนได้เต็มที่โดยเฉพาะในกิจการที่ภาคเอกชนมีองค์ความรู้ และสามารถแบ่งเบาภาระภาครัฐได้ โดยรัฐจัดสรรงบประมาณให้และทำหน้าที่กำกับ ดูแลและตรวจสอบ จัดระบบการสร้างและปรับทัศนคติของสื่อในการที่จะเป็นเครื่องมือ ในการเสริมสร้างสถานภาพของผู้หญิงและความเสมอภาคระหว่าง หญิงชาย	<p>ทุกส่วนราชการ</p> <p>ส่วนราชการที่ให้การสนับสนุนภาคเอกชนในการดำเนินงานตามภารกิจ</p> <p>กระทรวงพัฒนาการและความมั่นคงของมนุษย์ กรมประชาสัมพันธ์</p>

สารบัญ

หน้า

คำกล่าวรายงาน	: รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นายอนุรักษ์ จูริมาศ)	1
บททวนสถานภาพสตรี	: ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นางผาณิต นิตินันท์ประกาศ)	3
เสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี	: โดยผู้แทนผู้เข้าประชุม	
1. ยุทธศาสตร์ในการเพิ่มศักยภาพและสร้างโอกาส		8 -12
1.1 การเสริมสร้างโอกาสในการศึกษา		9
1.2 การขยายโอกาสทางเศรษฐกิจ		10
1.3 การเสริมสร้างโอกาสในการถือครองสินทรัพย์		11
2. ยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างสิทธิและอำนาจ		13 - 16
2.2 การเสริมสร้างสิทธิทางกฎหมาย		14
2.2 การมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร		15
3. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต		17 - 22
3.1 ปัญหาการค้าหญิงและเด็ก		18
3.2 ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์		19
3.3 ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว		21
4. ยุทธศาสตร์ในการบริหารเพื่อเสริมสร้างสถานภาพสตรี		23 - 25

กำหนดการ

การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติ เรื่องยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี

- ๑๓.๓๐ น.   ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เดินทางถึงห้องประชุม
- ๑๓.๓๐ -๑๓.๔๕ น.   กล่าวต้อนรับ โดย รองนายกรัฐมนตรี (ร.ต.อ. ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์)
- ๑๓.๔๕ - ๑๔.๐๐ น.   กล่าวรายงาน โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(นายอนุรักษ จุริมาศ)
- ๑๔.๐๐ - ๑๔.๑๐ น.   ทบทวนสถานภาพสตรี โดย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(นางผาณิต นิตินันท์ประภาศ)
- ๑๔.๑๐ - ๑๕.๐๐ น.   เสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี โดย ผู้แทนผู้เข้าประชุม
- ๑๕.๐๐ - ๑๕.๑๕ น.   อาหารว่าง/เครื่องดื่ม
- ๑๕.๑๕ - ๑๖.๐๐ น.   ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี มอบแนวทางการดำเนินงาน
- ๑๖.๐๐ น.   ปิดประชุม

.....

คำกล่าวรายงาน

ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องในการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติ เรื่อง ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๓.๔๕ น. ณ ห้องแกรนด์ ไดมอนด์ บอลรูม

ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้า อิมแพ็ค ถนนแจ้งวัฒนะ จังหวัดนนทบุรี

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

ในนามของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้เข้าประชุม ขอขอบพระคุณ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ที่ให้เกียรติเป็นประธานการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติ เรื่อง ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี ในวันนี้

สืบเนื่องจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการด้านบทบาทสตรีขึ้น ด้วยเห็นว่าผู้หญิงมีหน้าที่มากและถูกคาดหวังสูง โดยเฉพาะในภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันภายใต้ระบบทุนนิยมนั้น ผู้หญิงยิ่งถูกกดดันมากขึ้น ทำอย่างไรจึงจะเปลี่ยนสิ่งที่เป็นปัญหาให้เป็นโอกาส เพื่อให้ผู้หญิงซึ่งมีจำนวนมากว่าครึ่งของประชากรทั้งประเทศ (หญิง ๓๑,๘๖๐,๗๗๐ คน ชาย ๓๑,๓๕๕,๐๒๖ คน) มีบทบาทเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง

กระทรวงการพัฒนาสังคม ฯ ก่อตั้งขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ออกกฏกระทรวงตั้งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ขึ้น มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพสตรี การส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย และการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติในวันนี้ ได้มีการเตรียมการด้วยการระดมความคิดเห็นจากกลุ่มบุคคล องค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรสตรี ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณเป็นต้นมา ได้แก่

- กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านสตรี ๑ ครั้ง ๑๐๐ คน เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๖
- กลุ่มผู้นำสตรีในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ดำเนินการใน ๔ ภูมิภาค
๖ จุด ๖๐๐ คน ระหว่างเดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖
- กลุ่มองค์กรภาครัฐ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานระดับกรม ของทุกกระทรวง ที่ทำหน้าที่ศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย และนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ รวม ๕๐๐ คน เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

ผลจากการระดมความคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผนวกเข้ากับกรอบของแผนพัฒนาสตรีในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ประมวลเป็นแนวทางการเสริมสร้างสถานภาพหรือความเข้มแข็งแก่สตรี เฉพาะที่สำคัญและเร่งด่วน เพื่อให้สตรีมีศักยภาพเพียงพอต่อการปฏิบัติตามบทบาทของตน นับตั้งแต่ บทบาทในครอบครัว บทบาทด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และในด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งมีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนผลักดันจากหน่วยงานราชการทุกกระทรวง ทบวงกรม ตลอดจนภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชนและกลุ่มสตรีต่าง ๆ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง

ดังนั้น ในวันที่ จึงได้เชิญ ตัวแทนหน่วยงาน/องค์กร ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕๐๐ คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officers - GCEO) และศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายทุกหน่วยงาน ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรี ผู้แทนองค์กรชุมชนด้านสตรี และนักวิชาการ มาประชุมเพื่อร่วมกันสนับสนุนผลักดันประเด็นเร่งด่วน ของยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี ซึ่งบางมาตรการเป็นเรื่องใหม่ บางมาตรการมีอยู่แล้วแต่ต้องการทบทวน ทั้งนี้ เพื่อสร้างความชัดเจนใน เจ้าภาพฯ หรือผู้รับผิดชอบ ในอันที่จะเกิดการจัดสรรงบประมาณและดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานเจ้าของเรื่องให้บรรลุผลที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อสตรี

ลำดับต่อไป ขออนุญาตให้ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ) นำคณะเสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี ต่อจากนั้น กราบเรียนเชิญ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ให้ข้อคิดเห็นและมอบหมายภารกิจเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี

ทบทวนสถานภาพสตรี : ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(นางผาณิต นิตินันท์ประภาส)

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

นโยบายรัฐบาลปัจจุบันมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนและการสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากได้เอื้อประโยชน์ต่อผู้หญิงเป็นอย่างมาก นับตั้งแต่ การจัดตั้งธนาคารประชาชน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ทำให้ผู้หญิงมีช่องทางเข้าถึงทรัพยากรและเงินทุนได้อย่างง่ายดายและสะดวกมากขึ้น นอกจากนี้ ผลจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ที่กำหนดให้มีผู้บังคับการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer - CGEO) จากผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองปลัดกระทรวงและรองอธิบดี เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะเอื้อให้ผู้หญิงและผู้ชายเข้าถึงการให้บริการของรัฐอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมมากขึ้น นับเป็นความพยายามของภาครัฐที่จะสนองตอบต่อบทบาทผู้ยุติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๘๐ ที่กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย

แม้จะก้าวไปอย่างมั่นคงและมีแนวโน้มดีขึ้น ผู้หญิงยังเผชิญปัญหาอีกหลายด้าน นับตั้งแต่ ระบบคิด ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี กฎระเบียบ กติกาทางสังคม รวมถึงระบบเศรษฐกิจ มีส่วนทำให้ความเสมอภาคตามกรอบกฎหมายยังไม่เกิดผลอย่างแท้จริง ส่งผลให้สถานภาพของผู้หญิง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในภาพรวมยังคงอยู่ ซึ่งสถานภาพที่ยังด้อยนั้น ส่งผลถึงการแสดงบทบาทต่อการพัฒนาประเทศในเชิงลบหลายประการ ที่สำคัญ คือ

๑. ประสิทธิภาพในการผลิต ในกรอบของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปอย่างไม่เต็มที่ ผู้หญิงในภาคการผลิตมีจำนวนมากแต่มีชั่วโมงผลิตที่ผลิตได้ตามศักยภาพที่มีอยู่

๒. ปัญหาสังคม เกิดขึ้นตามมาหลายประการ เช่น ปัญหาการค้าหญิงที่ส่งผลกระทบต่อ ภาพพจน์ของประเทศ ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV ซึ่งมีอัตราการติดเชื้อในกลุ่มเยาวชนหญิงสูงกว่าชายในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิงที่สร้างผลกระทบและความสูญเสียเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง

สถานภาพที่ด้อยของผู้หญิงหรือความไม่เสมอภาค คือมิติหนึ่งของความยากจนเป็นปมปัญหาหนึ่งของประเทศที่สมควรเร่งแก้ไข ซึ่งประมวลได้ ๓ ประเด็นหลัก คือ การขาดโอกาส การขาดสิทธิและอำนาจ การขาดความมั่นคงในชีวิต นำมาพิจารณากำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี ขึ้น ๔ ยุทธศาสตร์ ซึ่งทั้งหมดที่จะนำเสนอต่อไปนี้ ใช้กรอบของแผนพัฒนาสตรีเป็นหลัก ผนวกกับการประมวลความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย โดยได้เลือกเฉพาะบางประเด็นที่สำคัญ เป็นประเด็นใหม่ และเป็นประเด็นที่ต้องการทบทวนเพื่อความชัดเจนและต่อเนื่องรายละเอียดของยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสถานภาพสตรี ประกอบด้วย

๑. ยุทธศาสตร์ในการเพิ่มศักยภาพและสร้างโอกาส

๑.๑ การเสริมสร้างโอกาสในการศึกษา

๑.๒ การขยายโอกาสทางเศรษฐกิจ

๑.๓ การเสริมสร้างโอกาสในการถือครองสินทรัพย์

๒. ยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างสิทธิและอำนาจ

๒.๑ การเสริมสร้างสิทธิทางกฎหมาย

๒.๒ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร

๓. ยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต

๓.๑ ปัญหาการค้าหญิงและเด็ก

๓.๒ ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์

๓.๓ ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

๔. ยุทธศาสตร์ในการบริหารเพื่อเสริมสร้างสถานภาพสตรี